

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Біологія»

**Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(скорочений термін навчання)
за спеціальністю 091 – Біологія
галузі знань 09 – Біологія
Кваліфікація: бакалавр біології, лаборант в галузі
біологічних досліджень**

**ЗАТВЕРДЖЕНОЮ ВЧЕНОЮ РАДОЮ
Рівненського державного гуманітарного університету**

Голова вченої ради

**проф. Постоловський Р. М./
(протокол № 7 від «31» серпня 2016 р.)**

**Освітня програма вводиться в дію з 1. 09. 2016 р.
Ректор _____ / проф. Постоловський Р. М./
(наказ № 144-01-01 від «31» серпня 2016 р.)**

Рівне 2016 р.

Лист-погодження
освітньо-професійної програми

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	перший (бакалаврський)
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	09 Біологія
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	091 Біологія
КВАЛІФІКАЦІЯ	бакалавр біології, лаборант в галузі біологічних досліджень

Розробники програми:

1. Ойцюсь Л.В., к.б.н., доцент
2. Кузнецов І.Е., д.б.н., професор
3. Марциновський В.П., к.б.н., професор

ВНЕСЕНО

Кафедрою біології та медичної фізіології
Протокол № 5 від 8 червня 2016 р.

ПОГОДЖЕНО

Вченою радою психолого-природничого факультету
Протокол № 10 від 22 червня 2016 р.

РДГУ, 2016

**Профіль освітньої програми
зі спеціальності 091 «Біологія»**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Рівненський державний гуманітарний університет Кафедра біології, онкології і медичної фізіології
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Бакалавр
Освітньо-професійна кваліфікація	Бакалавр біології, лаборант в галузі біологічних досліджень
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма спеціальності 091 Біологія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра. Одиничний. 240 кредитів ЄКТС, термін освітньої складової освітньо-наукової програми 4 роки
Акредитуюча організація	Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти
Цикл/рівень	НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
Передумови	молодший спеціаліст
Мова(и) викладання	Українська мова
2 – Мета освітньої програми	
Набуття професійної кваліфікації для формування здатностей до дослідження і оцінки стану біологічних систем різного рівня організації.	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність)	09 Біологія 091 Біологія
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Професійна освіта в галузі біології. <i>Ключові слова:</i> прокаріоти, еукаріоти, неклітинні форми, біосистеми, механізми, рівні організації, онтогенез, філогенез, біота.
Особливості програми	Забезпечення індивідуальної траєкторії професійної підготовки фахівця з біології
4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Фахівець з біології, асистент біолога; лаборант в галузі біологічних досліджень.
Продовження освіти	Можливість навчання на другому (магістерському) рівні

5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Проблемно орієнтоване навчання з елементами самонавчання за такими методами та технологіями як: збір, обробка та інтерпретація результатів досліджень; навички науково-виробничої, проектної, організаційної та управлінської діяльності.</p> <p>За домінуючими методами та способами навчання: активні (проблемні, інформаційно-комп'ютерні, ігрові, інтерактивні, самонавчання), пасивні (пояснювально-ілюстративні).</p> <p>За організаційними формами: колективного та інтегративного навчання.</p> <p>За орієнтацією педагогічної взаємодії: позиційного та контекстного навчання, технологія моделювання професійної діяльності.</p>
Оцінювання	<p>Види контролю: поточний, модульний, підсумковий, самоконтроль.</p> <p>Форми контролю: усне та письмове опитування, тестові завдання, іспити, практики, курсові роботи.</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>Здатність вирішувати завдання в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей, що передбачає застосування теорій та методів природничих наук, проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК11. Базові уявлення про основи філософії, загальної культури й соціалізації особистості, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й умінь їх використовувати в професійній і соціальній діяльності.</p> <p>ЗК12. Базові знання фундаментальних природничих наук,</p>

	<p>в обсязі, необхідному для освоєння загально-професійних дисциплін.</p> <p>ЗК13. Здатність спілкуватися з нефхівцями своєї галузі (з експертами інших галузей), уміння зрозуміло доносити власні висновки, знання та їх обґрунтування до зацікавлених осіб.</p>
<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>ФК1. Демонстрування знання на рівні новітніх досягнень, розуміння основних біологічних законів, теорій та концепцій для розв'язання конкретних біологічних завдань в дослідницькій та інноваційній діяльності у сфері біології.</p> <p>ФК2. Демонстрування знання будови, функцій та процесів життєдіяльності, методів виявлення та ідентифікації неклітинних форм життя, прокариот і еукариот упродовж онто- та філогенезу.</p> <p>ФК3. Розуміння молекулярних механізмів збереження та реалізації генетичної інформації у організмів різних рівнів структурної організації.</p> <p>ФК4. Базові уявлення про основні закономірності й сучасні досягнення генетики, мікро- і макроеволюції, генної інженерії, біотехнології.</p> <p>ФК5. Базові уявлення про особливості морфології та анатомії рослин, їх розмноження та поширення, основні напрямки еволюції рослин, принципи класифікації та різноманіття рослинного світу.</p> <p>ФК6. Базові знання про тваринні організми у системі: клітина–тканина–орган– організм–популяція–навколишнє середовище; знання щодо адаптаційних механізмів пристосування організмів до умов довкілля.</p> <p>ФК7. Володіння методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування біологічних об'єктів.</p> <p>ФК8. Сучасні уявлення про принципи клітинної організації біологічних об'єктів, біофізичних і біохімічних основах, мембранних процесах і молекулярних механізмах життєдіяльності.</p> <p>ФК9. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з біологічними об'єктами в польових і лабораторних умовах, навички роботи із сучасною апаратурою.</p> <p>ФК10. Здатність до визначення та аналізу результатів взаємодії живих організмів різних рівнів організації, їхньої ролі у біосферних процесах та можливості використання у різних галузях.</p> <p>ФК11. Здатність використовувати професійно профільовані знання й практичні навички в галузі</p>

	<p>механіки, молекулярної фізики й термодинаміки, електрики, магнетизму, оптики, ядерної фізики для дослідження біологічних явищ і процесів.</p> <p>ФК12. Здатність організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці.</p> <p>ФК13. Здатність забезпечувати необхідний рівень охорони праці та індивідуальної безпеки у разі виникнення типових небезпечних ситуацій.</p> <p>ФК14. Здатність використовувати професійно профільовані знання й практичні навички в галузі загальної, аналітичної, органічної та біоорганічної хімії для дослідження біологічних явищ і процесів.</p> <p>ФК15. Здатність використовувати професійно профільовані знання, уміння й навички в галузі фундаментальних розділів загальної біології для дослідження біологічних явищ і процесів.</p> <p>ФК16. Здатність застосовувати загальну модель процесу навчання біології для планування та організації навчально-виховного процесу при вивченні біології.</p> <p>ФК17. Вміння ведення дискусії та спілкування в галузі біологічних наук.</p> <p>ФК18. Здатність застосовувати знання, практичні навички, сучасні методи та засоби контролю стану біоти.</p> <p>ФК19. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів, прийомів і засобів у польових і лабораторних умовах і звітувати про результати.</p>
7 – Програмні результати навчання	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснювати основні терміни, концепції, принципи, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей. 2. Використовувати теорії і закони фізики, хімії для вирішення завдань сучасної біології. 3. Демонструвати знання систематики, методів виявлення та ідентифікації неклітинних форм життя, прокаріот і еукаріот. 4. Демонструвати знання про структурну організацію, властивості та шляхи перетворень біоорганічних сполук, принципів оцінки їх властивостей. 5. Демонструвати знання будови живих організмів, їх фундаментальних біологічних процесів. 6. Демонструвати знання про спадковість і мінливість, молекулярні механізми збереження та реалізації генетичної інформації в різних організмів, шляхи та способи отримання і використання організмів, у т.ч. зі

зміненим геномом чи зміненою регуляцією метаболічних процесів.

7. Демонструвати знання закономірностей взаємодії живих організмів клітинної та неклітинної форм життя між собою, впливу різних чинників на живі організми та їхньої ролі у процесах трансформації речовин і енергії в біосфері.

8. Демонструвати знання про будову та функції імунної системи, клітинні та молекулярні механізми імунних реакцій, їх регуляцію, генетичний контроль; види імунітету та методи оцінки імунного статусу організму.

9. Демонструвати знання і розуміння основ загальної, системної й прикладної екології, принципів оптимального природокористування й охорони природи.

10. Демонструвати знання основних принципів збереження й зміцнення здоров'я, формування ціннісних орієнтацій щодо здорового способу життя.

11. Формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері біології.

12. Формувати тексти, робити презентації та повідомлення для професійної аудиторії та широкого загалу з дотриманням професійної сумлінності та унеможливлення плагіату.

13. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

14. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження формальної освіти та самоосвіти.

15. Обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

16. Аналізувати форми взаємовідносин між макро- та мікроорганізмами з визначенням основних напрямів цих процесів.

17. Аналізувати дані біологічної науки для розуміння ролі еволюційної ідеї органічного світу.

18. Застосовувати у професійній діяльності методи визначення кількісних та функціональних характеристик живих організмів на різних рівнях організації та надорганізованих систем.

19. Формулювати основні біоекологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

20. Проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

21. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних біологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх

	<p>вирішення.</p> <p>22. Демонструвати вміння оперувати філософськими категоріями та поняттями, критично оцінювати і прогнозувати соціальні, економічні, політичні, екологічні, культурні явища.</p> <p>23. Використовувати знання іноземних мов у професійній діяльності.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	Якісний показник професорсько-викладацького складу випускової кафедри становить 75 %.
Матеріально-технічного забезпечення	Обладнання, устаткування та програмне забезпечення, необхідне для натурних, лабораторних та дистанційних досліджень будови та властивостей біологічних систем різного рівня та походження
Інформаційне та навчальне методичне забезпечення	Використання віртуального навчального середовища Рівненського державного гуманітарного університету та авторських розробок професорсько-викладацького складу кафедри і 100% забезпечення навчально-методичними комплексами дисциплін.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Рівненським державним гуманітарним університетом та вищими навчальними закладами й науковими установами України.
Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Рівненським державним гуманітарним університетом та зарубіжними навчальними закладами
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе

2. Перелік компонент освітньої програми

Код дисципліни	Семестр	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, практики, дипломна робота)	К-сть кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти освітньої програми				
ОК 1	1	Українська мова (за проф. спрямуванням)	3,0	Екзамен
ОК 2	2	Філософія	3,0	Екзамен
ОК 3	1	Історія української культури	3,0	Екзамен
ОК 4	1	Екологія	3,0	Залік
ОК 5	1	Хімія неорганічна і аналітична	3,5	Залік
ОК 6	2	Хімія органічна і біорганічна	3,5	Залік
ОК 7	4	Теорія еволюційних вчень	4	Екзамен
ОК 8	2	Ботаніка	5,5	Екзамен
ОК 9	2	Зоологія	5,5	Екзамен
ОК 10	1	Цитологія, гістологія та біологія індивідуального розвитку	5	Екзамен
ОК 11	1,4	Безпека життєдіяльності з основами охорони праці	3	Залік Екзамен
ОК 12	1	Анатомія, фізіологія людини і тварини	4,5	Екзамен
ОК 13	4	Фізіологія і біохімія рослин	5,5	Екзамен
ОК 14	3	Біохімія	4	Екзамен
ОК 15	3	Мікробіологія з основами вірусології	5	Екзамен
ОК 16	2	Радіобіологія	3	Залік
ОК 17	2	Імунологія	3	Залік
ОК 18	3	Генетика	4	Екзамен
ОК 19	3	Молекулярна біологія	3,5	Залік
ОК 20	4	Біотехнологія	3	Залік
ОК 21	2	Фізика і біофізика	4	Екзамен
ОК 22	2	Навчальна практика	9	Залік
ОК 23	4	Виробнича практика	6	Залік
ОК 24	3	Курсова робота	2,0	Залік
ОК 25	4	Підготовка до атестації	1	Залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент			89,5	
Вибіркові компоненти освітньої програми				
ВК 1	4	Іноземна мова (за проф. спрямуванням)	3,0	Залік
ВК 2	3	Шкільний курс біології	3,5	Екзамен
ВК 3	1	Протозоологія	3,0	Залік
ВК 4	3	Біоіндикація	3,5	Залік
ВК 5	2	Ґрунтознавство	3,0	Залік
ВК 6	4	Паразитологія	3,5	Екзамен
ВК 7.1 / ВК 7.2 / ВК 7.1	3	Ґеографія рослин/ Зоогеографія/ Порівняльна фізіологія	3,5	Залік

ВК 8.1 /ВК 8.2 /ВК 8.3	3	Великий практикум з ботаніки/Великий практикум з зоології/Великий практикум з фізіології людини і тварин	4	Залік
ВК 9.1 / ВК 9.2 /ВК 9.3	4	Ботанічне ресурсознавство/Імуногенетика / Антропологія	3,5	Залік
Загальний обсяг вибіркового компонента			30,5	
Загальний обсяг освітньої програми			120	

2.2. Структурно-логічна схема освітньої програми

Семестр 1

OK1	Українська мова (за проф. спрямуванням)	OK3	Історія української культури	OK4	Екологія	OK5	Хімія неорганічна і аналітична	OK12	Анатомія, фізіологія людини і тварини
OK10	Цитологія, гістологія та біологія індивідуального розвитку	OK11	Безпека життєдіяльності з основами охорони праці	BK3	Протозоологія	OK9	Зоологія		

Семестр 2

OK2	Філософія	OK6	Хімія органічна і біоорганічна OK5	OK8	Ботаніка	OK17	Імунологія OK12	OK9	Зоологія
OK16	Радіобіологія OK4	OK21	Фізика і біофізика	BK5	Грунтознавство OK5, OK8				

Семестр 3

OK14	Біохімія OK6	OK15	Мікробіологія з основами вірусології	OK18	Генетика OK4 OK10, OK16	OK19	Молекулярна біологія OK10, OK14	BK2	Шкільний курс біології OK4, OK10, OK9, OK8, OK12
BK7	Географія рослин/Зоогеографія/Порівняльна фізіологія OK8/OK9/OK12	BK4	Біоіндикація OK9, OK8, OK15						

Семестр 4

OK20	Біотехнологія OK15, OK18, OK19	OK12	Фізіологія і біохімія рослин OK8, OK14,	BK1	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	OK7	Теорія еволюційних вчень OK4, OK9, OK8, OK10, OK12, OK19,	BK6	Паразитологія OK9
BK8	Великий практикум з ботаніки/Великий практикум з зоології/Великий практикум з фізіології людини і тварин OK8/OK9/OK12, BK7.3	BK9	Ботанічне ресурсознавство /Імуногенетика/ Антропологія OK8/OK18, OK17/OK12						

II. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється екзаменаційною комісією після завершення навчання на освітньому рівні з метою встановлення фактичної відповідності рівня підготовки вимогам освітньої програми. На атестацію вноситься система програмних результатів навчання, що визначена в освітній програмі підготовки фахівця. Форма атестації: дипломна робота або комплексний іспит.

Комплексний іспит передбачає оцінювання рівня професійної компетентності, перевірку методологічних та теоретичних принципів, проблем і положень навчальних дисциплін, а також вміння їх використовувати в аналізі різного рівня організації і професійній діяльності. Особливу увагу необхідно приділяти виявленню знань та вмінь здобувачів вищої освіти, аналізувати методологію наукового пошуку, сучасні експериментальні методи, а також інформаційні технології в обсязі, необхідному для реалізації наукових досліджень у галузі біологічних та медичних дисциплін.

Кваліфікаційна робота передбачає розв'язання складної спеціалізованої задачі та/або практичної проблеми у сфері біології, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, потребує застосування теоретичних положень і методів біологічних наук.

Кваліфікаційна робота має бути перевірена на плагіат і розміщена на сайті вищого навчального закладу або його структурного підрозділу.

Атестація здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до положення про екзаменаційну комісію, затвердженого вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету.

III. Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У Рівненському державному гуманітарному університеті функціонує система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів вищої освіти за кожною

освітньою програмою;

6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;

8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;

9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) може за поданням Рівненським державним гуманітарним університетом оцінюватися Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.